

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 2ας Δεκεμβρίου 2022

σχετικά με πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς για την προστασία των πολιτών και της οικονομίας από τις υπερβολικά υψηλές τιμές

(CON/2022/44)

(2023/C 41/03)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 25 Νοεμβρίου 2022 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διατύπωση γνώμης σχετικά με πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς για την προστασία των πολιτών και της οικονομίας από τις υπερβολικά υψηλές τιμές ⁽¹⁾ (εφεξής ο «προτεινόμενος κανονισμός»).

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της ΕΚΤ βασίζεται στα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς ο προτεινόμενος κανονισμός περιέχει διατάξεις που επηρεάζουν την ΕΚΤ, καθώς και τη συμβολή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών στην εκ μέρους των αρμόδιων αρχών ομαλή άσκηση των πολιτικών που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 127 παράγραφος 5 της Συνθήκης και στο άρθρο 3.3 του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (εφεξής το «καταστατικό του ΕΣΚΤ»). Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Γενικές παρατηρήσεις

Η ΕΚΤ λαμβάνει υπόψη τον προτεινόμενο κανονισμό και τον στόχο του για θέσπιση προσωρινού μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς και αναγνωρίζει τις σοβαρές προκλήσεις τις οποίες εγείρουν οι υπερβολικά υψηλές τιμές ενέργειας για τους πολίτες και την οικονομία της ΕΕ.

Ο προτεινόμενος κανονισμός θεσπίζει μηχανισμό διόρθωσης της αγοράς για τις συναλλαγές φυσικού αερίου στην αγορά παραγωγών TTF επόμενου μήνα, ο οποίος ενεργοποιείται όταν πληρούνται σωρευτικά δύο προϋποθέσεις («γεγονός διόρθωσης της αγοράς»). Ο προτεινόμενος κανονισμός ορίζει ότι ο Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER) της Ένωσης είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση του κατά πόσον πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις και, όταν διαπιστώνει ότι έχει επέλθει γεγονός διόρθωσης της αγοράς, πρέπει να δημοσιεύει χωρίς καθυστέρηση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ανακοίνωση («ανακοίνωση διόρθωσης της αγοράς») και να ενημερώνει σχετικά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ) και την ΕΚΤ. Ο προτεινόμενος κανονισμός προβλέπει επίσης τη δυνατότητα αναστολής του μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς από την Επιτροπή ανά πάσα στιγμή, εφόσον προκύπτουν ακούσιες διαταραχές της αγοράς ή προφανείς κίνδυνοι τέτοιων διαταραχών που επηρεάζουν αρνητικά την ασφάλεια του εφοδιασμού, τις ενδοενωσιακές ροές ή τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα («απόφαση αναστολής»).

Η ΕΚΤ αναγνωρίζει ότι οι μηχανισμοί που αποσκοπούν στον μετριασμό των ακραίων επιπέδων τιμών και της αστάθειας στις αγορές χονδρικής πώλησης αερίου μπορούν, κατ' αρχήν, να μετριάσουν ορισμένους κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων στη διάρκεια περιόδων υψηλών και ασταθών τιμών αερίου το 2022. Ωστόσο, η ΕΚΤ θεωρεί ότι ο σημερινός σχεδιασμός του προτεινόμενου μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο τη

⁽¹⁾ COM (2022) 668 τελικό.

χρηματοπιστωτική σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ σε ορισμένες περιπτώσεις. Ο σχεδιασμός αυτός του μηχανισμού μπορεί να αυξήσει την αστάθεια και τις σχετικές απαιτήσεις περιθωρίου, να επηρεάσει την ικανότητα των κεντρικών αντισυμβαλλομένων να διαχειρίζονται τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, και μπορεί επίσης να λειτουργήσει ως κίνητρο για τη μετάβαση από τους τόπους διαπραγμάτευσης στην εξωχρηματιστηριακή αγορά όπου δεν γίνεται κεντρική εκκαθάριση. Οι προβληματισμοί αυτοί αφορούν τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και θα πρέπει να ληφθούν υπόψη από το Συμβούλιο στις συζητήσεις του σχετικά με τον προτεινόμενο κανονισμό.

Ειδικές παρατηρήσεις

1. Ο ρόλος της ΕΚΤ

1.1 Ο προτεινόμενος κανονισμός προβλέπει διάφορες περιπτώσεις στις οποίες η ΕΚΤ απαιτείται ή μπορεί να διαδραματίσει ρόλο σε επίπεδο γνωμοδότησης, εκπόνησης εκθέσεων, παρακολούθησης και παροχής συνδρομής στην Επιτροπή κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της βάσει του προτεινόμενου κανονισμού.

Πρώτον, όσον αφορά την ενεργοποίηση του μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς, όταν τα αποτελέσματα της παρακολούθησης από τον ACER παρέχουν συγκεκριμένες ενδείξεις ότι επικείται γεγονός διόρθωσης της αγοράς, η Επιτροπή, προκειμένου να είναι σε θέση να αναστείλει ταχέως την ενεργοποίηση του μηχανισμού, υποχρεούται να ζητήσει τη γνώμη της ΕΚΤ, της ΕΑΚΑΑ και, κατά περίπτωση, του Ευρωπαϊκού Δικτύου Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Αερίου (ΕΔΔΣΜ Αερίου) και της συντονιστικής ομάδας για το φυσικό αέριο που συστάθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1938 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽²⁾ σχετικά με τον αντίκτυπο πιθανού γεγονότος διόρθωσης της αγοράς στην ασφάλεια του εφοδιασμού, στις ενδοενοσιακές ροές και στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα⁽³⁾.

Δεύτερον, σε περίπτωση γεγονότος διόρθωσης της αγοράς η Επιτροπή πρέπει χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση να ζητήσει από την ΕΚΤ την εκπόνηση έκθεσης σχετικά με τον κίνδυνο ακούσιων διαταραχών για τη σταθερότητα και την εύρυθμη λειτουργία των αγορών ενεργειακών παραγώγων⁽⁴⁾.

Τρίτον, όσον αφορά την αναστολή του μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς ο προτεινόμενος κανονισμός απαιτεί από την ΕΑΚΑΑ, την ΕΚΤ, τον ACER, τη συντονιστική ομάδα για το φυσικό αέριο και το ΕΔΔΣΜ Αερίου να παρακολουθούν συνεχώς την επίδραση του ορίου υποβολής προσφορών στις αγορές και στην ασφάλεια του εφοδιασμού⁽⁵⁾.

Τέταρτον, όταν εξετάζει το ενδεχόμενο έκδοσης απόφασης αναστολής η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη αν η συνέχιση της ενεργοποίησης του μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς επηρεάζει τη σταθερότητα και την εύρυθμη λειτουργία των αγορών ενεργειακών παραγώγων, μεταξύ άλλων, βάσει έκθεσης της ΕΑΚΑΑ σχετικά με τον αντίκτυπο της ενεργοποίησης του μέτρου διόρθωσης της αγοράς και βάσει γνώμης της ΕΚΤ που εκδίδεται κατόπιν σχετικού αιτήματος της Επιτροπής. Η γνώμη της ΕΚΤ πρέπει να εκδίδεται το αργότερο εντός 48 ωρών από την υποβολή του σχετικού αιτήματος της Επιτροπής, ή εντός της ίδιας ημέρας σε επείγουσες περιπτώσεις⁽⁶⁾.

Πέμπτον, ο ACER, η ΕΚΤ, η ΕΑΚΑΑ, η συντονιστική ομάδα για το φυσικό αέριο και το ΕΔΔΣΜ Αερίου οφείλουν να επικουρούν την Επιτροπή στα καθήκοντά της που θεσπίζονται με τον προτεινόμενο κανονισμό⁽⁷⁾.

Τέλος, η Επιτροπή θα πρέπει να διαβουλευεται με την ΕΚΤ πριν από την υποβολή πρότασης στο Συμβούλιο για επανεξέταση των προϋποθέσεων ενεργοποίησης του μηχανισμού⁽⁸⁾.

1.2 Η ΕΚΤ υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 127 παράγραφος 5 ΣΛΕΕ και το άρθρο 3.3 του καταστατικού του ΕΣΚΤ, το ΕΣΚΤ οφείλει να συμβάλλει στην εκ μέρους των αρμόδιων αρχών ομαλή άσκηση των πολιτικών που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ακόμη, σύμφωνα με το άρθρο 25.1 του καταστατικού του ΕΣΚΤ, η ΕΚΤ δύναται να παρέχει συμβουλές και να δίνει τη γνώμη της την οποία της ζητούν το Συμβούλιο, η Επιτροπή και οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών σχετικά με την εμβέλεια και εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης που αφορά την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό, και σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ θεσμικών οργάνων

(2) Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1938 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25 Οκτωβρίου 2017, σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο και με την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 994/2010 (ΕΕ L 280 της 28.10.2017, σ. 1).

(3) Άρθρο 3 παράγραφος 3 του προτεινόμενου κανονισμού.

(4) Άρθρο 3 παράγραφος 8 του προτεινόμενου κανονισμού.

(5) Άρθρο 5 παράγραφος 1 του προτεινόμενου κανονισμού.

(6) Άρθρο 5 παράγραφος 2 στοιχείο δ) και παράγραφος 4 του προτεινόμενου κανονισμού.

(7) Άρθρο 5 παράγραφος 4 του προτεινόμενου κανονισμού.

(8) Άρθρο 5 παράγραφος 6 του προτεινόμενου κανονισμού.

κατά το άρθρο 13 παράγραφος 2 ΣΕΕ, η ΕΚΤ είναι έτοιμη, εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της παρέχουν οι Συνθήκες, να υποστηρίξει την Επιτροπή κατά την άσκηση των καθηκόντων της, όπως αυτά θεσπίζονται με τον προτεινόμενο κανονισμό. Η ΕΚΤ έχει επίσης επίγνωση της σημασίας και της δυσκολίας του αντικειμένου του προτεινόμενου κανονισμού και των πιθανών επιπτώσεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

- 1.3 Ωστόσο, η ΕΚΤ θεωρεί ότι θα πρέπει να αποσαφηνιστούν περαιτέρω οι αναφορές του προτεινόμενου κανονισμού στον ρόλο της ίδιας όσον αφορά τη διατύπωση γνώμων, τις εκθέσεις, την παρακολούθηση και την παροχή συνδρομής στην Επιτροπή κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της βάσει του προτεινόμενου κανονισμού, ώστε να αντικατοπτρίζονται με ακρίβεια τα καθήκοντα και η ανεξαρτησία της ΕΚΤ βάσει των Συνθηκών, καθώς και η σαφής κατανομή των καθηκόντων τεχνικής εμπειρογνομosύνης και των αρμοδιοτήτων βάσει του δικαίου της Ένωσης⁽⁹⁾. Πρώτον, η αποσαφήνιση αυτή είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο προτεινόμενος κανονισμός, ο οποίος πρόκειται να εκδοθεί με νομική βάση το άρθρο 122 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ, δεν αναθέτει νέα καθήκοντα στην ΕΚΤ. Η ανάθεση νέων καθηκόντων ή αρμοδιοτήτων στην ΕΚΤ είναι δυνατή μόνο στις συγκεκριμένες και περιορισμένες περιπτώσεις που απαριθμούνται στις Συνθήκες, για παράδειγμα στο άρθρο 127 παράγραφος 6 ΣΛΕΕ, και με την επιφύλαξη των ορίων που θέτουν οι εν λόγω διατάξεις⁽¹⁰⁾. Δεύτερον, η αποσαφήνιση αυτή είναι αναγκαία προκειμένου να αντικατοπτρίζονται οι ρόλοι τους οποίους επιφυλάσσει σε άλλες αρχές και φορείς το δίκαιο της Ένωσης, που ενδέχεται να είναι πιο συναφείς με το αντικείμενο του προτεινόμενου κανονισμού. Για παράδειγμα, η ΕΑΚΑΑ είναι υπεύθυνη, μεταξύ άλλων, για τη συμβολή στην ακεραιότητα, τη διαφάνεια, την αποδοτικότητα και την εύρυθμη λειτουργία των χρηματοοικονομικών αγορών⁽¹¹⁾. Τρίτον, η αποσαφήνιση του ρόλου της ΕΚΤ στο πλαίσιο του προτεινόμενου κανονισμού θα απέτρεπε την υπερβολικά τυπολατρική συμμετοχή της ΕΚΤ και θα διευκόλυνε περισσότερο την αποτελεσματική συνεργασία εντός στενών χρονικών πλαισίων. Τέλος, η αποσαφήνιση αυτή συνάδει περισσότερο με το καθήκον του ΕΣΚΤ κατά το άρθρο 127 παράγραφος 5 ΣΛΕΕ και το άρθρο 3.3 του καταστατικού του ΕΣΚΤ να συμβάλλει στην εκ μέρους των αρμόδιων αρχών ομαλή άσκηση των πολιτικών που αφορούν τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Στις περιπτώσεις που η ΕΚΤ συνιστά την τροποποίηση του προτεινόμενου κανονισμού παρατίθενται συγκεκριμένες προτάσεις διατύπωσης σε ξεχωριστό τεχνικό έγγραφο εργασίας και συνοδεύονται από τη σχετική αιτιολογία. Το τεχνικό έγγραφο εργασίας διατίθεται στην αγγλική γλώσσα στο EUR-Lex.

Φρανκφούρτη, 2 Δεκεμβρίου 2022.

Η Πρόεδρος της ΕΚΤ
Christine LAGARDE

⁽⁹⁾ Βλέπε παράγραφο 1 της γνώμης CON/2018/20 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 11ης Απριλίου 2018, σχετικά με πρόταση κανονισμού για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου (ΕΕ C 220 της 25.6.2018, σ. 2). Όλες οι γνώμες της ΕΚΤ δημοσιεύονται στο EUR-Lex.

⁽¹⁰⁾ Βλέπε παράγραφο 3.1 της γνώμης CON/2016/11 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 11ης Μαρτίου 2016, σχετικά με α) πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τιτλοποιήσεις και τη δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου για απλές, διαφανείς και τυποποιημένες τιτλοποιήσεις και β) πρόταση κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων (ΕΕ C 219 της 17.6.2016, σ. 2)· βλέπε τις γενικές παρατηρήσεις της γνώμης CON/2017/39 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 4ης Οκτωβρίου 2017, αναφορικά με πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1095/2010 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών) και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 όσον αφορά τις διαδικασίες για την αδειοδότηση κεντρικών αντισυμβαλλομένων και τις αρχές που συμμετέχουν καθώς και τις απαιτήσεις για την αναγνώριση κεντρικών αντισυμβαλλομένων τρίτων χωρών (ΕΕ C 385 της 15.11.2017, σ. 3)· βλέπε παράγραφο 2 της γνώμης CON/2020/22 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 23ης Σεπτεμβρίου 2020, σχετικά με προτάσεις κανονισμών για την τροποποίηση του πλαισίου τιτλοποίησης της Ένωσης προς αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 (ΕΕ C 377 της 9.11.2020, σ. 1)· και σύσταση ΕΚΤ/2017/18, για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του άρθρου 22 του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΕ C 212, 1.7.2017, p. 14).

⁽¹¹⁾ Βλέπε άρθρο 1 παράγραφος 5 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1095/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών), την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 716/2009/ΕΚ και την κατάργηση της απόφασης 2009/77/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 331 της 15.12.2010, σ. 84).